

Міністерство освіти і науки України арпатський
національний університет імені Василя Стефаника

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного
права

Зінич Л.В. Петровська І.І.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

**Методичні вказівки для самостійної роботи
студентів денної форми навчання**

м.Івано-Франківськ – 2025 рік

Рекомендовано до видання Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту (протокол № _____ від _____ 2025 року).

Рецензенти:

- завідувач кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права навчально-наукового юридичного інституту, кандидат юридичних наук, доцент

Розвадовський Володимир Іванович

- завідувач кафедри судочинства навчально-наукового юридичного інституту, доктор юридичних наук, професор
Кернякевич-Танасійчук Юлія Володимирівна

Зінич Л.В., Петровська І.І. Адміністративне право: методичні вказівки для самостійної роботи (студентів денної форми навчання). Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут арпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2022. 58 с.

Методичні вказівки розроблено на основі навчального плану та призначені для підготовки до семінарських занять студентів денної форми навчання напряму підготовки «Право», освітньої програми «Міжнародне та європейське право».

Методичні вказівки включають загальні рекомендації для підготовки до кожної теми навчальної дисципліни, навчальну літературу та нормативно-правові акти, контрольні питання, що забезпечують поглиблене вивчення та аналіз навчальної дисципліни «Адміністративне право».

Посібник призначений для студентів, аспірантів, викладачів.

© Зінич Л.В., Петровська І.І., 2025

© арпатський національний
університет імені Василя Стефаника,
2025

ЗМІСТ

Вступ	5
Тема 1 Адміністративне право як публічна галузь права.....	9
Тема 2 Поняття та загальна характеристика публічного адміністрування.....	10
Тема 3 Принципи адміністративного права.....	12
Тема 4 Джерела адміністративного права.....	13
Тема 5 Адміністративно-правові відносини і норми.....	14
Тема 6 Суб'єкти адміністративного права.....	15
Тема 7 Інструменти публічного адміністрування.....	17
Тема 8 Адміністративні процедури.....	18
Тема 9 Поняття та сутність публічної служби.....	19
Тема 10 Міжнародні стандарти надання адміністративних послуг.....	20
Тема 11 Адміністративний договір.....	21
Тема 12 Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність.....	22
Тема 13 Провадження у справах про адміністративні правопорушення.....	23
Тема 14 Публічне адміністрування у сфері економіки та промисловості.....	25
Тема 15 Публічне адміністрування у сфері використання та охорони природних ресурсів.....	26
Тема 16 Публічне адміністрування у сфері фінансів.....	27
Тема 17 Публічне адміністрування у сфері зовнішньоекономічної діяльності та митної справи.....	29
Тема 18 Публічне адміністрування у сфері закордонних справ.....	30
Тема 19 Публічне адміністрування у сфері безпеки та оборони.....	32
Тема 20 Публічне адміністрування сферою внутрішніх справ.....	33
Тема 21 Публічне адміністрування у сфері інформаційних ресурсів.....	34
Тема 22 Досвід Італії у сфері публічного адміністрування.....	36
Тема 23 Основи публічного адміністрування у Великій Британії.....	37
Тема 24 Функціонування механізмів публічного адміністрування у Японії.....	38
Тема 25 Досвід США у сфері публічного адміністрування.....	39
Тема 26 Організація публічного адміністрування у Китайській Народній Республіці.....	40
Перелік джерел, рекомендованих для опрацювання тем навчальної дисципліни	42

ВСТУП

Поглиблення співпраці між Україною та державами Європейського Союзу і провідними державами світу у сфері організації діяльності публічної адміністрації, інформатизації адміністративних послуг, забезпечення прав і свобод громадян, зумовлює необхідність вивчення адміністративного законодавства іноземних держав.

Адміністративне право на сучасному етапі є провідною галуззю публічного права, нормами якого регулюється комплекс суспільних відносин у сфері державного управління, в процесі організації діяльності органів виконавчої влади на державному та місцевому рівнях. До суспільних відносин, що становлять предмет адміністративно-правового регулювання відносяться: 1) організаційно-управлінські відносини щодо діяльності органів державної влади; 2) управлінські відносини щодо проходження публічної служби; 3) відносини щодо надання адміністративних послуг; 4) відносини пов'язані із притягненням винних осіб до адміністративної відповідальності.

Навчальна дисципліна «Адміністративне право» має значний вплив на підготовку правників, оскільки надає правові основи функціонування органів виконавчої влади, розуміння способів і засобів впливу на суспільні відносини, усвідомлення сутності адміністративних проступків та адміністративної відповідальності, які в комплексі формують знання щодо механізму прийняття рішень органами державної влади і місцевого самоврядування.

Метою навчальної дисципліни «Адміністративне право» є формування у студентів цілісного уявлення про адміністративне право як галузь права, науку та навчальну дисципліну, надання необхідних знань національних та міжнародно-правових актів; умінь та навичок правильного їх застосування; формування вмій і навичок роботи з нормативно-правовими документами;

вміння правильно використовувати юридичні терміни; формування наукового світогляду.

Завдання навчальної дисципліни «Адміністративне право» полягає в системному і комплексному підході до вивчення управлінських відносин, особливостей публічного адміністрування, сутності адміністративних послуг та розуміння адміністративних проступків.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Адміністративне право» є:

- Опанування студентами теоретичною і нормативною базою у сфері публічного адміністрування;
- Вміння застосовувати на практиці теоретичні знання з адміністративно-правового регулювання відносин;
- Засвоєння концептуальних основ походження, поняття, особливостей адміністративного права;
- Вивчення інструментів публічного адміністрування;
- Формування у студентів розуміння адміністративних процедур;
- Дослідження особливостей та специфіки публічної служби;
- Вивчення сутності адміністративних послуг;
- Формування уявлення про сутність адміністративного договору;
- Розуміння правової природи адміністративних правопорушень та особливостей адміністративної відповідальності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти у результаті вивчення дисципліни повинні:

Знати:

- Особливості предмета сучасного адміністративного права;
- Місце адміністративно-правових норм у системі правового регулювання;
- Поняття та зміст адміністративно-правових відносин і норм;
- Особливості публічної служби;
- Сучасні європейські стандарти діяльності органів публічної адміністрації;
- Правову природу адміністративного договору;
- Склад, підстави і особливості адміністративного правопорушення та адміністративної відповідальності.

Вміти:

- Використовувати міжнародно-правові акти та національні акти окремих держав;
- Застосовувати положення Конституції України та інших країн вміти здійснити їх порівняльно-правовий аналіз;
- Тлумачити положення національних нормативних актів щодо особливостей діяльності органів виконавчої влади;
- Оцінювати національне законодавство з точки зору відповідності його норм національному праву.

Засвоєння навчальної дисципліни відбувається у формі лекцій, семінарських (практичних) занять, консультацій, виконання студентами завдань для самостійної роботи.

Завдання самостійної роботи у вищому навчальному закладі - навчити студентів: творчо і самостійно працювати; планувати особисту стратегію навчання; раціонально організувати свій час; працювати з комп'ютером; опрацьовувати літературні джерела; виконувати дослідницьку роботу, аналізувати та інтерпретувати результати наукових досліджень тощо.

Рекомендації щодо організації самостійної та індивідуальної роботи полягають у наступному:

По-перше, міцні знання закріплюються в пам'яті при багаторазовому повторенні, тому необхідно систематично і планомірно вивчати навчальний курс у повному обсязі, а перед модулем (іспитом) тільки освіжити матеріал у пам'яті, привести його в систему.

По-друге, організація самостійної роботи ґрунтується на попередніх (базових) знаннях.

По-третє, для раціоналізації використання часу доцільно проводити його аналіз і виявляти раціональність тих чи інших витрат. Рекомендується така орієнтовна структура використання часу протягом доби для студентів: аудиторна робота - 8 год., самостійна й індивідуальна робота - 4 год., вільний час - 4 год., сон — 8 год. Періодично (погодинно) необхідно робити невеликі перерви (5-10 хв.). Найкращий відпочинок - фізично активний. Щоденний відпочинок (не менше однієї години на добу) - найкраще проводити на свіжому повітрі.

Самостійна робота дозволяє студентам ефективно відпрацьовувати професійні вміння та навички. Така робота повинна бути індивідуальною з врахуванням рівня творчих можливостей студентів, їх навчальних здобутків, інтересів, потреб, навчальної активності тощо.

1 КУРС

ТЕМА 1 АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ЯК ПУБЛІЧНА ГАЛУЗЬ ПРАВА

Метою адміністративного права є створення правових умов для забезпечення публічною адміністрацією прав і свобод людини і громадянина у сфері публічного адміністрування. Зміна суспільних відносин призводить до того, що адміністративне право постійно уточнюється та змінюється.

Дана тема спрямована на формування загальнотеоретичного уявлення про історію становлення адміністративного права в Україні та світі, вивчення особливостей і періодизацію становлення предмету сучасного адміністративного права. Слід звернути особливу увагу на ознаки та функції адміністративного права як публічної галузі права. Проаналізувати основні категорії адміністративного права. Важливе значення має також розуміння адміністративного права як галузі права, науки та навчальної дисципліни.

Студенти повинні вивчити сутність соціального призначення адміністративного права, усвідомити його витoki, зрозуміти особливості періоду камералістики та поліцейського права, знати історію становлення адміністративного права у 20 ст., зрозуміти механізм адміністративно-правового регулювання, охарактеризувати стадії адміністративно-правового регулювання.

Ключові терміни та поняття: камералістика, поліцейське право, предмет адміністративного права, публічне адміністрування, виконавчо-розпорядча діяльність, державне управління, публічний інтерес, предмет адміністративного права, метод адміністративного права, система адміністративного права.

Питання для самопідготовки:

1. Соціальне призначення адміністративного права в сучасних умовах.

2. Витоки адміністративного права. Камералістика.
3. Поліцейське право.
4. Історія становлення адміністративного права в Україні у 20 ст.
5. Механізм адміністративно-правового регулювання: поняття, ознаки особливості.
6. Стадії адміністративно-правового регулювання.

Питання для самоконтролю:

1. Які суспільні відносини входять до предмету адміністративного права?
2. Охарактеризуйте методи адміністративного права.
3. Перелічіть основні ознаки адміністративного права.
4. Дайте визначення поняття «наука адміністративного права».
5. Що є предметом навчальної дисципліни адміністративного права?
6. Дайте визначенню поняттю «метод адміністративного права».
7. Яка система адміністративного права?
8. В чому полягає суть диспозитивного методу.
9. Яка структура адміністративного права?
10. Як співвідноситься адміністративне право та цивільне право.

Рекомендовані джерела:

1-87.

ТЕМА 2 ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Публічне адміністрування – це адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації, яка є зовнішнім виразом реалізації завдань виконавчої влади, що здійснюється з метою задоволення публічного інтересу відмежовується від законодавчої, судової та політичної діяльності.

При підготовці до даної теми студенти повинні вивчити сутність та особливості громадянського суспільства, органів виконавчої влади та органи місцевого самоврядування як суб'єкти публічного адміністрування. З'ясувати основні засади публічного адміністрування у соціальній сфері. Охарактеризувати результативність та ефективність публічного адміністрування.

Ключові терміни та поняття: публічне адміністрування, публічна адміністрація, державне управління, публічне урядування, муніципальне урядування, адміністративне урядування.

Питання для самопідготовки:

Громадянське суспільство як суб'єкт публічного адміністрування.

Органи виконавчої влади в системі публічного адміністрування.

Місьцеве самоврядування та його роль у публічному адмініструванні.

Основні засади публічного адміністрування у соціальній сфері.

Результативність та ефективність публічного адміністрування.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть нормативно-правові акти, які регулюють взаємовідносини публічної адміністрації з громадянами.

2. Назвіть основні підходи до розуміння поняття «публічна адміністрація».

3. Перелічіть суб'єктів публічного адміністрування.

4. Які ви знаєте форми публічного адміністрування?

Рекомендовані джерела:

1-87.

ТЕМА 3 ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Принципи адміністративного права провідна категорія у всіх розвинених державах. Під принципами слід розуміти керівні засади, загальні та стабільні вимоги на яких ґрунтується діяльність суб'єктів публічної адміністрації з метою забезпечення прав, свобод і законних інтересів, нормального функціонування громадянського суспільства і держави.

Студентам необхідно вивчити історичні аспекти формування принципів адміністративного права, визначити роль принципів адміністративного права у механізмі адміністративно-правового регулювання, з'ясувати матеріальні та процесуальні принципи публічного адміністрування.

Ключові терміни і поняття: принцип законності, верховенства права, належного урядування, забезпечення участі в ухваленні рішень і належного реагування, відкритості і прозорості, доброчесності і етичної поведінки, ефективності і компетентності, сталості і довгострокової орієнтованості, принцип поваги до прав людини і культурної різноманітності.

Питання для самопідготовки:

1. Формування принципів адміністративного права.
2. Роль принципів адміністративного права у механізмі адміністративно-правового регулювання.
3. Матеріальні принципи публічного адміністрування (адміністрації).
4. Процесуальні принципи належного урядування (адміністрації).

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає значення принципів адміністративного права?
2. У чому полягає сутність принципів належного урядування?
3. Назвіть елементи принципу верховенства права.

4. Охарактеризуйте основні етапи становлення принципів належного урядування та особливості їх нормативного закріплення.

Рекомендовані джерела:

1-87.

ТЕМА 4 ДЖЕРЕЛА АМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

При вивченні адміністративного права потрібно звернути увагу на зовнішню форму вираження норм. Джерела адміністративного права – це засіб зовнішнього оформлення адміністративно-правових норм, який засвідчує їх загальнодержавну обов'язковість.

Студентам необхідно вивити поняття та види джерел адміністративного права, особливості національних та міжнародних джерел адміністративного права. Проаналізувати правові аспекти судових рішень у системі джерел. З'ясувати юридичну силу джерел адміністративного права.

Ключові терміни і поняття: джерела адміністративного права, закони України, міжнародні акти, підзаконні нормативно-правові акти, рішення судових органів.

Питання для самопідготовки:

1. Формалізовані національні джерела адміністративного права.
2. Формалізовані міжнародні джерела адміністративного права.
3. Судові рішення як джерела адміністративного права.
4. Неформалізовані джерела адміністративного права.
5. Юридична сила джерел адміністративного права.

Питання для самоконтролю:

1. Яке місце в системі джерел адміністративного права займають адміністративні договори і судові акти?

2. Перелічіть національні джерела адміністративного права.

3. Які ви знаєте види міжнародних джерел адміністративного права?

4. Назвіть нормативно-правові акти за юридичною силою.

Рекомендовані джерела:

1-87.

ТЕМА 5 АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ НОРМИ І ВІДНОСИНИ

Кожна галузь права як і право, в цілому, являє собою цілісну організовану систему правових норм. Норми адміністративного права також як і інших галузей права, виконують функцію регулятора суспільних відносин. Вони відрізняються від норм інших галузей права тим, що предметом їх регулювання є суспільні відносини, що виникають у сфері публічного адміністрування (публічного менеджменту).

При підготовці до даної теми варто опрацювати навчальну та наукову літературу щодо видів адміністративно-правових норм, актів реалізації адміністративно-правових норм, характеристики підстав виникнення, зміни та припинення адміністративно-правових відносин, розумінню особливостей учасників адміністративно-правових відносин.

Ключові терміни і поняття: адміністративно-правова норма, гіпотеза, диспозиція, санкція, правостановлюючі, правоприпиняючі, дотримання, виконання, реалізація, адміністративно-правові відносини, об'єкт, суб'єкт, зміст адміністративно-правових відносин.

Питання для самопідготовки:

1. Види адміністративно-правових норм.
2. Акти реалізації адміністративно-правових норм.
3. Підстави виникнення, зміни та припинення адміністративно-правових відносин.
4. Учасники адміністративно-правових відносин їх правоздатність та дієздатність.

Питання для самоконтролю:

1. Як співвідносяться поняття «адміністративно-правові норми» і «адміністративно-правові відносини»?

2. Чим відрізняються норми адміністративного права від норм конституційного права?

3. Які особливості дії адміністративно-правових норм у просторі та часі?

4. Як співвідносяться між собою матеріальні та процесуальні норми адміністративного права? Чим відрізняються процесуальні норми від процедурних?

5. Як співвідносяться між собою «предмет» і «об'єкт» адміністративно-правових відносин?

6. В чому різниця між «горизонтальними» та «вертикальними» адміністративними правовідносинами?

Рекомендовані джерела:

1-87.

ТЕМА 6 СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Тема про суб'єктів адміністративного права є ключовою, оскільки учасники відносин виконують розпорядчі та контрольні-наглядові повноваження, розглядають справи про адміністративні правопорушення та реалізують надані права і свободи. Без суб'єктів немає жодних правовідносин.

У даній темі потрібно вивчити, поняття та систему суб'єктів адміністративного права, елементи адміністративно-правового статусу, особливості участі приватних осіб у адміністративно-правових відносинах.

Тема передбачає засвоєння знань стосовно поняття та суб'єктів публічного адміністрування, системи органів виконавчої влади, суб'єктів місцевого самоврядування та особливості неурядових організацій як суб'єктів адміністративного права.

Ключові терміни і поняття: суб'єкти адміністративного права, правоздатність, дієздатність, деліктоздатність, громадяни України, іноземці, біпатриди, апатриди, біженці, фізичні особи – підприємці, студенти, військовослужбовці, сім'ї, військовослужбовці, учасники ООС, часники бойових дій.

Питання для самопідготовки:

1. Абсолютні та відносні права та обов'язки суб'єктів адміністративного права.
2. Склад та структура Кабінету Міністрів України.
3. Виконавчо-розпорядчі повноваження Кабінету Міністрів.
4. Структура та повноваження служб, агенств та інспекцій.
5. Правовий статус місцевих державних адміністрацій.

Питання для самоконтролю:

1. Делегування повноважень: суб'єкт і предмет делегування.
2. Залежність організації публічної адміністрації від адміністративно-територіального устрою.
3. Що таке адміністративна правоздатність?
4. Які елементи входять до змісту адміністративно-правового статусу?
5. Яких ви знаєте суб'єктів публічного адміністрування?
6. Назвіть відмінності між індивідуальними та колективними суб'єктами адміністративного права.
7. Від чого залежить обсяг і зміст адміністративної правосуб'єктності приватних осіб;
8. Які підстави і межі обмеження адміністративно-правового статусу приватних осіб;
9. Як співвідноситься загальний та спеціальний адміністративно-правовий статус приватних осіб;
10. Назвіть приклади спеціального адміністративно-правового статусу приватних осіб.
11. Який порядок створення, реорганізації та ліквідації органів виконавчої влади?
12. Які органи належать до органів виконавчої влади?

13. Перелічіть нормативно-правові акти, які регулюють діяльність сільської, селищної, міської ради.

14. Перелічіть повноваження сільського, селищного, міського голови.

15. Що таке неурядові організації?

16. Які ви знаєте види неурядових організацій?

Рекомендовані джерела:

1-87.

ТЕМА 7 ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Інструмент публічного адміністрування розуміється як зовнішній вираз однорідних за своїм характером та правовою природою груп адміністративних дій суб'єктів публічної адміністрації, реалізований у межах суворої відповідності визначеної законом компетенції з метою досягнення бажаного для публічного адміністрування результату.

Студентам слід з'ясувати види інструментів публічного адміністрування, особливості адміністративного розсуду і здійснення матеріально-технічних операцій як інструментів публічного адміністрування, а також розглянути особливості інструментів публічного адміністрування у сфері економіки та соціально-культурній сфері.

Ключові терміни і поняття: інструмент публічного адміністрування, нормативний акт, адміністративний акт, адміністративний договір, фактична дія, адміністративний розсуд, план, електронне врядування.

Питання для самопідготовки:

1. Види інструментів публічного адміністрування.
2. Адміністративний розсуд як інструмент публічного адміністрування.
3. Здійснення матеріально-технічних операцій як інструмент публічного адміністрування.

4. Інструменти публічного адміністрування у сфері економіки.

5. Інструменти публічного адміністрування у соціально-культурній сфері.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке публічне адміністрування?
2. У чому полягає суть адміністративного акту як інструменту публічного адміністрування?
3. Назвіть ознаки адміністративного акту.
4. Які особливості адміністративного договору?
5. Що таке електронне врядування?

Рекомендовані джерела:

1-87.

ТЕМА 8 АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ

Під адміністративною процедурою слід розуміти встановлений чинним законодавством порядок розгляду суб'єктами публічного адміністрування індивідуальних адміністративних справ щодо реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів окремої фізичної та юридичної особи, що звернулась за ухваленням адміністративного акта.

Студентам необхідно вивчити поняття, сутність та зміст адміністративної процедури, класифікація адміністративних процедур, учасників, стадії та принципи адміністративних процедур.

Ключові терміни і поняття: адміністративна процедура, заявні адміністративні процедури, вручальні адміністративні процедури, прості та складні адміністративні процедури,

Питання для самопідготовки:

1. Докази і доказування в адміністративній процедурі.
2. Адміністративні процедури надання адміністративних послуг.
3. Адміністративна процедура державного контролю.

4. Адміністративна процедура розгляду скарг.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке адміністративна процедура?
2. Назвіть види адміністративних процедур.
3. Дайте визначення учасника адміністративної процедури.
4. У чому полягає сутність представництва у адміністративній процедурі?
5. Проаналізуйте правовий статус адресата, заявника, заінтересованих осіб як учасників адміністративної процедури.

Рекомендовані джерела:

1-87.

ТЕМА 9 ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

Публічна служба – це діяльність на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, інша державна служба, патронатна служба в державних органах, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування.

Дана тема спрямована на вивчення поняття публічної і державної служби, основні категорії, принципи державної служби.

Ключові терміни і поняття: публічна служба, державна служба, державний службовець, категорії державних службовців.

Питання для самопідготовки:

1. Теорії публічної служби у зарубіжних країн: статутна і договірна.
2. Кар'єрна та позиційна система організації публічної служби.
3. Мілітаризована та публічна служба.
4. Категорії посад державної служби.

5. Обмеження на державній службі.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке публічна служба?
2. Які ви знаєте етапи проходження публічної служби?
3. Які ви знаєте категорії державної служби?
4. Назвіть галузеві принципи державної служби.
5. Що таке система публічної служби?

Рекомендовані джерела:

1-87.

ТЕМА 10 МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Адміністративна послуга – це результат здійснення суб'єктами владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону.

Тема спрямоване на вивчення поняття, ознак і видів адміністративних послуг, суб'єктів відносин надання адміністративних послуг, характеристику окремих видів адміністративних послуг. Також слід розглянути питання про запровадження орієнтованості на впровадження ринкових механізмів у діяльність державного сектору як провідна ідея системи публічної адміністрації Європейського Союзу.

Ключові терміни і поняття: адміністративна послуга, публічні послуги, державний реєстратор, центр надання адміністративних послуг, адміністратор.

Питання для самопідготовки:

1. Суб'єкти надання та звернення адміністративних послуг. Правовий статус ЦНАПів та адміністраторів.
2. Процедура надання адміністративних послуг.

3. Відповідальність посадових осіб в сфері надання адміністративних послуг.

Питання для самоконтролю:

1. За якими критеріями можна класифікувати адміністративні послуги?
2. Які ви знаєте принципи адміністративних послуг?
3. Охарактеризуйте способи надання адміністративних послуг.
4. Які вимоги щодо якості надання адміністративної послуги?
5. Які є види Центрів надання адміністративних послуг?

Рекомендовані джерела:

1-87.

ТЕМА 11 АДМІНІСТРАТИВНИЙ ДОГОВІР

Адміністративний договір форма зовнішнього вираження публічного адміністрування, за допомогою якого впроваджуються диспозитивні методи регулювання взаємовідносин між органами публічної адміністрації, а також між публічною адміністрацією та фізичними і юридичними особами.

Адміністративний договір застосовується суб'єктами публічної адміністрації в тих випадках, коли застосування адміністративних актів є недоречним або недоцільними.

Студентам потрібно вивчити поняття, юридичне значення і ознаки адміністративного договору, види адміністративних договорів, поняття нікчемності адміністративного договору.

Ключові терміни та поняття: адміністративний договір, нікчемність адміністративного договору,

Питання для самопідготовки:

1. Правові наслідки протиправності адміністративного договору.
2. Правові аспекти недійсності адміністративного договору.

3. Вимоги до законності адміністративного договору.
4. Підстави та процедура укладення адміністративного договору.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке адміністративний договір?
2. Яке призначення адміністративного договору?
3. Як укладається адміністративний договір?
4. Що таке нікчемність адміністративного договору?
5. Які підстави для визнання договору нікчемним?

Рекомендовані джерела:

1-87.

ТЕМА 12 АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Адміністративна відповідальність є різновидом адміністративного примусу та видом юридичної відповідальності. Адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна винна (умисна або необережна) дія або бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачена адміністративну відповідальність.

Ознаками протиправного діяння є: 1) протиправність; 2) наявність вини; 3) форма дії або бездіяльності; 4) посягання на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, встановлений порядок управління; 5) наявність у законні прямої вказівки на адміністративну відповідальність.

Студентам необхідно вивчити поняття і ознаки адміністративного правопорушення, структуру складу правопорушення, основи кваліфікації адміністративних правопорушень.

Ключові терміни і поняття: правопорушення, об'єкт, суб'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона, протиправність,

винність, караність, суспільна небезпечність, адміністративні стягнення.

Питання для самопідготовки:

1. Адміністративні стягнення їх види та сутність.
2. Порядок накладення адміністративних стягнень.
3. Пом'якшуючі та обтяжуючі обставини адміністративного правопорушення.
4. Адміністративна відповідальність юридичних осіб.
5. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх.

Питання для самоконтролю:

1. Співвідношення адміністративної відповідальності з іншими видами юридичної відповідальності;
2. Підстави адміністративної відповідальності та їх характеристика;
3. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність;
4. Обставини, що пом'якшують, обтяжують адміністративну відповідальність;
5. Поняття та ознаки адміністративної деліктоздатності.

Рекомендовані джерела:

1-87.

ТЕМА 13 ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Провадження у справах про адміністративні правопорушення – це діяльність державних та інших уповноважених суб'єктів, яка врегульована адміністративними нормами, щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, застосування адміністративних стягнень. Виділяють два види проваджень у справах про адміністративні правопорушення – загальне та спрощене.

Студентам потрібно вивчити поняття і принципи адміністративно-деліктоного провадження, заходи забезпечення

адміністративно-деліктного провадження, характеристика адміністративно-деліктного провадження.

Ключові терміни і поняття: провадження у справах про адміністративні правопорушення, адміністративне розслідування, розгляд справи про адміністративне правопорушення, перегляд постанови, виконання постанови, заходи забезпечення адміністративно-деліктного провадження, суб'єкти адміністративно-деліктного провадження.

Питання для самопідготовки:

1. Суб'єкти, уповноважені на розгляд справ про адміністративні правопорушення.
2. Докази і доказування у справах про адміністративні правопорушення.
3. Загальна характеристика стадій у провадженні у справах про адміністративні правопорушення.
4. Особливості виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення.

Питання для самоконтролю:

1. Особливості нормативного закріплення принципів провадження у справі про адміністративне правопорушення
2. Що спільного і у чому різниця між дисциплінарним і адміністративним провадженням?
3. Назвіть суб'єктів, що мають особистий інтерес у справі про адміністративне правопорушення.
4. Що таке адміністративно-деліктне провадження?
5. Назвіть особливості спрощеного провадження про адміністративні правопорушення.
6. Які ви знаєте спеціальні принципи адміністративно-деліктного провадження.

Рекомендовані джерела:

1-87.

2 КУРС

ТЕМА 14 ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ ТА ПРОМИСЛОВОСТІ

Економіка та промисловість є основою будь-якої держави. Від ефективного публічного адміністрування у даній сфері залежить рівень добробуту населення, розвиток держави.

Під час підготовки до самостійної роботи студенти повинні опрацювати нормативно-правові акти та навчальну літературу у сфері публічного адміністрування економіки та промисловості, розуміти систему органів виконавчої влади, що здійснюють управління у даній сфері.

Особливу увагу студенти повинні приділити характеристиці адміністративної відповідальності у сфері економіки та промисловості.

Ключові терміни та поняття: економіка, промисловість, галузі промисловості, інноваційна діяльність, монополізм, захист конкуренції, публічне адміністрування, адміністративна відповідальність.

Питання для самопідготовки:

1. Адміністративний нагляд у сфері економіки.
2. Антимонопольний контроль.
3. Державна підтримка вітчизняного товаровиробника.
4. Участь громадськості у публічному адмініструванні у сфері економіки та промисловості.

Питання для самоконтролю:

1. Які Ви знаєте завдання публічного адміністрування у сфері економіки?
2. Перелічіть повноваження органів місцевого самоврядування у сфері промисловості.
3. Охарактеризуйте склад правопорушення ст. 94 КУпАП «Порушення вимог законодавчих та інших нормативних актів

про зберігання, використання та облік вибухових матеріалів у галузях промисловості».

4. Охарактеризуйте склад правопорушення ст. 99 КУпАП «Порушення Правил охорони електричних мереж».

Рекомендовані джерела:

Навчальна і наукова література: 1-18.

Нормативно-правові акти: 19, 21, 30, 32, 35, 37, 45, 47, 50, 56, 60, 62, 63, 64, 70, 71, 78, 82, 83, 85, 108, 121.

ТЕМА 15 ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Відповідно до ст.13 Конституції України: «земля її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться у межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктом права власності Українського народу». Дана стаття підтверджує те, що охорона природних ресурсів є пріоритетним завданням держави.

Також слід з'ясувати організаційно-правові засади публічного адміністрування у сфері використання та охорони природних ресурсів, визначити органи публічного адміністрування у сфері використання та охорони природних ресурсів, значення місцевого самоврядування для охорони природних ресурсів та особливості адміністративної відповідальності у сфері використання та охорони природних ресурсів.

Ключові терміни та поняття: природні ресурси, ліцензування, лімітування, атмосферне повітря, лісові ресурси, водні ресурси, контроль у природоохоронній сфері.

Питання для самопідготовки:

1. Адміністративно-правові засади публічного адміністрування в галузі використання та охорони природних ресурсів.

2. Організаційно-інституційне забезпечення використання та охорони природних ресурсів.

3. Нормативно-правове регулювання використання та охорони водних ресурсів.

4. Адміністративно-правова відповідальність у сфері використання та охорони надр.

5. Участь громадськості у публічному адмініструванні використання та охорони природних ресурсів.

Питання для самоконтролю:

5. Назвіть нормативно-правові акти, які регулюють природоохоронну сферу.

6. Перелічіть органи спеціальної компетенції, що здійснюють публічне адміністрування у сфері охорони та використання природних ресурсів.

7. Розкрийте сутність публічного контролю за використанням та охороною природних ресурсів.

8. Охарактеризуйте склад правопорушення передбачений ст. 106-1 «Невжиття заходів щодо забезпечення охорони посівів снотворного маку чи конопель, місць їх зберегання чи переробки».

Рекомендовані джерела:

Навчальна і наукова література: 1-18.

Нормативно-правові акти: 19, 20, 21, 22, 27, 30, 37, 45, 82, 83, 85, **95**, 103, 119.

ТЕМА 16 ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ФІНАНСІВ

Студентам необхідно з'ясувати сутність фінансів як об'єкту адміністративно-правового регулювання, здійснити характеристику нормативно-правових актів у даній сфері, зрозуміти особливості публічного адміністрування у сфері фінансів, розуміти особливості казначейського обслуговування,

знати особливості адміністративної відповідальності у сфері фінансів.

Також потрібно з'ясувати суть адміністративних послуг у сфері фінансів, розуміти фінансову систему України, засвоєнню поняття та ознак фінансових послуг, вивченню сутності фінансового контролю у системі публічного адміністрування.

Ключові терміни і поняття: фінанси, централізовані, децентралізовані фінанси, публічне адміністрування, фінансові правопорушення, фінансовий контроль.

Питання для самопідготовки:

1. Фінансова система України: структура та функції.
2. Контроль за використанням фінансів.
3. Управління у галузі бюджетної діяльності.
4. Управління системою оподаткування. Фінансовий контроль.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає значення фінансів як об'єкту адміністративно-правового регулювання?
2. Дайте визначення поняттю публічне адміністрування у сфері фінансів.
3. Що передбачає казначейське обслуговування бюджету?
4. У чому полягають особливості адміністративної відповідальності у сфері фінансів?
5. Перелічіть адміністративні послуги у сфері фінансів.
6. Перелічіть елементи фінансової системи України.
7. Дайте визначення поняттю фінансові послуги.
8. Які Ви знаєте ознаки фінансового контролю?

Рекомендовані джерела:

Навчальна і наукова література: 1-18.

Нормативно-правові акти: 19, 20, 21, 28, 30, 47, 50, 59, 60, 61, 62, 78, 82, 83, 87, 89, 94, 109, 122.

ТЕМА 17 ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МИТНОЇ СПРАВИ

Зовнішньоекономічна діяльність – діяльність суб'єктів господарської діяльності, а також діяльності державних замовників із державного замовлення у випадках, визначених законами України, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

На семінарському занятті №5 студенти повинні вивчити сутність адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності, розуміння публічного адміністрування у сфері зовнішньоекономічної діяльності, знати суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, розуміти особливості захисту законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, знати нормативно-правове регулювання торгівельно-економічних зв'язків України з іншими країнами.

Студенти повинні засвоїти організаційно-правові засади управління митною справою, з'ясувати поняття та особливості митного контролю, розуміти поняття та ознаки митних режимів, засвоїти особливості адміністративної відповідальності за порушення митних режимів.

Ключові терміни і поняття: зовнішньоекономічна діяльність, іноземні суб'єкти господарювання, торгівельно-економічні зв'язки, митний контроль, митна сфера, митні режими.

Питання для самопідготовки:

1. Міжнародні норми і стандарти митної справи.
2. Організаційно-правові моделі побудови митних адміністрацій країн-членів ЄС.
3. Міжнародний досвід реалізації антикорупційної політики в діяльності митних адміністрацій.
4. Адміністративно-правові засади протидії контрабанді та іншим порушенням.

Питання для самоконтролю:

1. Якими нормативно-правовими актами регулюється зовнішньоекономічна діяльність?
2. Дайте визначення зовнішньоекономічній діяльності.
3. Які ви знаєте ознаки зовнішньоекономічної діяльності?
4. Перелічіть суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
5. Якими органами здійснюється публічне адміністрування у сфері зовнішньоекономічної діяльності?
6. Дайте визначення поняття «митна справа».
7. Що таке митний контроль?
8. Перелічіть види митних режимів.

Рекомендовані джерела:

Навчальна і наукова література: 1-18.

Нормативно-правові акти: 19, 21, 25, 30, 59, 62, 63, 72, 81.

**ТЕМА 18 ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ
ЗАКОРДОННИХ СПРАВ**

Здійснюючи свої зовнішньополітичні функції кожна держава проводить певну політику за межами своєї країни, на міжнародній арені. Зовнішня політика – це діяльність держави та інших політичних інститутів, що здійснюється на міжнародній арені: комплекс дій спрямованих на встановлення і підтримку відносин із міжнародним співтовариством, захист власного національного інтересу та поширення свого впливу на інших суб'єктів міжнародних відносин.

Студенти повинні засвоїти правові засади управління закордонними справами, знати повноваження Президента України у сфері закордонних справ, розуміти повноваження Кабінету Міністрів України як суб'єкта публічного адміністрування у сфері закордонних справ, засвоїти організацію

діяльності Міністерства закордонних справ, знати особливості контролю у галузі закордонних справ.

Необхідне оволодіння студентами знань щодо зовнішньої політики України, адміністративних послуг у сфері закордонних справ, особливостей адміністративно-правового регулювання в'їзду в Україну та виїзду для різних категорій фізичних осіб, розуміння аспектів візового та безвізового режиму.

Ключові терміни і поняття: закордонні справи, дипломатія, представництво, консульські установи, митний режим, візовий режим, безвізовий режим.

Питання для самопідготовки:

1. Зміст управління закордонними справами.
2. Завдання та функції Міністерства закордонних справ.
3. Установи МЗС України закордоном, їх види і правовий статус.
4. Адміністративно-правове регулювання в'їзду і виїзду з території України.

Питання для самоконтролю:

1. Які повноваження надаються Президенту України у сфері закордонних справ?
2. Що таке дипломатична служба?
3. Назвіть нормативно-правові акти, що регулюють відносини у сфері закордонних справ.
4. Які Ви знаєте види контролю у сфері закордонних справ?
5. Які основні напрями зовнішньої політики України? У яких нормативно-правових актах вони закріплені?
6. Якими документами посвідчується громадянство України?
7. Що передбачає візовий та безвізовий режим?
8. Яким документом підтверджується тимчасове перебування іноземців в Україні?

Рекомендовані джерела:

Навчальна і наукова література: 1-18.

Нормативно-правові акти: 19, 21, 42, 62, 63, 57, 59, 69, 78, 79, 82, 83, **98**.

ТЕМА 19 ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Забезпечення національної безпеки є найважливішою умовою побудови демократичної правової держави. Національна безпека являє собою систему, що складається з різних елементів – цінностей, інтересів, загроз та інших факторів, що самі становлять системи, які розвиваються (елементи системи). Їх правильна диференціація сприяє виробленню стратегії забезпечення національної безпеки.

Студентам слід засвоїти правові засади управління обороною, ознайомитися із суб'єктами публічного адміністрування у сфері оборони, зрозуміти особливості правового статусу та види Збройних Сил України та здійснити характеристику військового обов'язку.

Важливо з'ясувати особливості альтернативної (невійськової) служби, розуміння аспектів проходження військової служби за призовом і контрактом, вивчення аспектів дисциплінарної та адміністративної відповідальності за порушення законодавства про військовий обов'язок і військову службу.

Ключові терміни і поняття: національна безпека, оборона, збройні сили, військовий обов'язок, альтернативна (невійськова) служба, призов, військова служба за контрактом, військові правопорушення.

Питання для самопідготовки:

1. Поняття і зміст публічного адміністрування у сфері національної безпеки.
2. Організація охорони державного кордону України.
3. Прикордонний режим.
4. Поняття і зміст публічного адміністрування у сфері оборони.

Питання для самоконтролю:

1. Визначте, що таке оборона як об'єкт адміністративно-правового регулювання.
2. Хто є суб'єктами публічного адміністрування у сфері оборони?
3. Які Ви знаєте види Збройних Сил України?
4. Ви значить поняття «військового обов'язку».
5. Які підстави для проходження альтернативної (невійськової) служби?
6. Які особливості проходження військової служби за контрактом?
7. Яка процедура притягнення до дисциплінарної відповідальності?
8. Хто є суб'єктами адміністративних правопорушень у сфері військового обов'язку та військової служби?

Рекомендовані джерела:

Навчальна і наукова література: 1-18.

Ноормативно-правові акти: 19, 21, 22, 30, 31, 38, 39, 45, 59, 62, 63, 75, 78, 82, 83, 91, 93, 104, 105, 106, 114, 120.

**ТЕМА 20 ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ СФЕРОЮ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Органи внутрішніх справ покликані забезпечити права і свободи людини шляхом охорони громадського порядку та спокою громадян. Сфера внутрішніх справ є чи найважливішою у державі, оскільки охоплює організацію діяльності Національної поліції України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби та Державну службу з надзвичайних ситуацій.

Студентам слід з'ясувати адміністративно-правові засади управління внутрішніми справами, визначити структуру органів управління внутрішніми справами, охарактеризувати правовий

статус Національної гвардії, з'ясувати особливості служби в органах внутрішніх справ, зрозуміти підстави та особливості дисциплінарної та адміністративної відповідальності працівників органів внутрішніх справ.

Ключові терміни і поняття: внутрішні справи, Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція України, Національна гвардія, служба в органах внутрішніх справ.

Питання для самопідготовки:

1. Зміст управління внутрішніми справами.
2. Організація управління у системі МВС.
3. Завдання та функції Міністерства внутрішніх справ.
4. Структура органів внутрішніх справ.
5. Правовий статус Державної митної служби.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняттю «служба в органах внутрішніх справ»?
2. Які органи здійснюють публічне адміністрування у сфері внутрішніх справ?
3. Перелічіть повноваження Національної поліції.
4. За які правопорушення передбачена адміністративна відповідальність у сфері внутрішніх справ?

Рекомендовані джерела:

Навчальна і наукова література: 1-18.

Нормативно-правові акти: 19, 21, 42, 45, 62, 63, **69**, 88, 78, 82, **88**, 89, 99, 113, 118, 123.

ТЕМА 21 ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

Інформатизація є глобальним світовим процесом, а інформація є важливим об'єктом інформаційних правовідносин. В Україні

сформована система органів державної влади, яка здійснює публічне адміністрування у даній сфері.

Самопідготовка спрямована на з'ясування поняття інформації як об'єкту інформаційних відносин, дослідити види інформації, з'ясувати особливості публічної інформації та доступу до неї, зрозуміти правові аспекти персональних даних та особливості доступу до неї.

Студентам необхідно з'ясувати особливості інформаційної діяльності суб'єктів, зрозуміти особливості формування інформаційного суспільства, дослідити організаційно-правові засади управління інформаційними ресурсами, охарактеризувати систему органів публічного адміністрування інформаційними ресурсами, визначити підстави і процедуру притягнення до адміністративної відповідальності в інформаційній сфері.

Ключові терміни і поняття: інформація, інформаційні правовідносини, інформаційне суспільство, інформаційна діяльність, інформаційні ресурси, публічна інформація, персональні дані, інформаційні правопорушення.

Питання для самопідготовки:

1. Нормативно-правове забезпечення інформаційних ресурсів.
2. Інформатизація державного управління.
3. Створення системи національних інформаційних ресурсів.
4. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке інформація, які види інформації Ви знаєте?
2. Що таке правова інформація?
3. Дайте визначення публічної інформації.
4. Перелічіть ознаки персональних даних.
5. Визначте поняття «інформаційних ресурсів».
6. Що таке інформаційна діяльність?

7. Які органи здійснюють публічне адміністрування інформаційними ресурсами?

8. Перелічіть суб'єктів правопорушення у інформаційній сфері?

9. Які санкції передбачено за інформаційні правопорушення?

Рекомендовані джерела:

Навчальна і наукова література: 1-18.

Нормативно-правові акти: 19, 21, 30, **33, 43**, 45, **53, 54**, 55, 59, 62, 63, **73, 74, 80**, 82, 83, **86**, 90, **101**, 116.

ТЕМА 22 ДОСВІД ІТАЛІЇ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Італія пройшла значний шлях публічного адміністрування, має позитивний досвід реформування органів державної влади і децентралізації місцевого самоврядування. Саме тому вивчення досвіду публічного адміністрування Італії відіграє важливе значення.

Студентам слід з'ясувати поняття та джерела адміністративного права Італії, охарактеризувати систему органів виконавчої влади у системі публічного адміністрування, зрозуміти завдання та повноваження центральних органів виконавчої влади, виявити особливості контролю за діяльністю органів виконавчої влади.

Ключові терміни і поняття: публічне адміністрування, Прем'єр Міністр Італії, провінції, центральні органи виконавчої влади.

Питання для самопідготовки:

1. Особливості проходження публічної служби в Італії.
2. Організація роботи Міністерств.
3. Правовий статус правоохоронних органів в Італії.
4. Контроль держави за місцевим самоврядуванням.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке публічна служба за законодавством Італії?
2. Назвіть завдання центральних органів виконавчої влади в Італії.
3. Які органи входять до місцевих органів виконавчої влади Італії?
4. Хто здійснює контроль за діяльністю органів виконавчої влади?
5. Перелічіть джерела адміністративного права Італії.

Рекомендовані джерела:

Навчальна і наукова література: 1-18.

ТЕМА 23 ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Велика Британія є ключовим європейським партнером України, лідером сучасного світу у сфері публічного адміністрування. Тому вивчення досвіду публічного адміністрування Великої Британії має важливе значення.

Студентам необхідно з'ясувати сутність публічного права Великої Британії, а також джерела публічного права, виявити місце органів виконавчої влади в системі державного апарату, охарактеризувати регіональну адміністрацію та її правовий статус, з'ясувати сутність та види контролю за діяльністю адміністративних органів.

Ключові терміни і поняття: публічне право, виконавча влада, центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, регіональна адміністрація, адміністративний контроль.

Питання для самопідготовки:

1. Особливості проходження публічної служби у Великій Британії
2. Організація роботи Міністерств.
3. Правовий статус правоохоронних органів у Великій Британії.

4. Контроль держави за місцевим самоврядуванням.

Питання для самоконтролю:

- 1.. Дайте визначення публічного права англосаксонської системи права.
2. Що відноситься до джерел публічного права Великої Британії?
3. Яка система органів виконавчої влади Великої Британії?
4. Який правовий статус регіональної публічної адміністрації?
5. Які Ви знаєте види контролю за діяльністю адміністративних органів?

Рекомендовані джерела:

Навчальна і наукова література: 1-18.

ТЕМА 24 ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У ЯПОНІЇ

Адміністративне право Японії – це сукупність правових, моральних та релігійних, які засновані на звичаях та історії правового регулювання. Японія є провідною державою світу із сформованою законодавчою базою, з огляду на це вивчення досвіду Японії у сфері публічного адміністрування є актуальним та необхідним.

Студентам слід з'ясувати поняття адміністративного права Японії, оволодіти системою та джерелами адміністративного права Японії, здійснити характеристику організації влади в Японії, охарактеризувати правовий статус суб'єктів, що реалізують публічну владу, з'ясувати особливості публічної служби, розглянути правові аспекти префектур Японії та контролю за діяльністю адміністративних органів.

Ключові терміни та поняття: публічне адміністрування, Імператор Японії, Кабінет Міністрів Японії, Рада національної оборони, префектури Японії.

Питання для самопідготовки:

1. Особливості проходження публічної служби у Японії.
2. Організація роботи Міністерств.
3. Правовий статус правоохоронних органів у Японії.
4. Контроль держави за місцевим самоврядуванням.

Питання для самоконтролю:

1. Перелічіть джерела адміністративного права Японії?
2. Визначте правовий статус Імператора Японії?
3. Які повноваження Прем'єр Міністра Японії?
4. Який правовий статус префектур Японії?
5. Які органи здійснюють контроль за діяльністю адміністративних органів Японії?

Рекомендовані джерела:

Навчальна і наукова література: 1-18.

ТЕМА 25 ДОСВІД США У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

США займає домінуюче місце в світі за ефективністю координації різних відомств. У США існує певний механізм розробки та реалізації рішень щодо забезпечення публічного адміністрування. Першим кроком є визначення національних інтересів, другим є забезпечення їх виконання.

Студентам необхідно оволодіти знаннями щодо поняття адміністративного права США, федеральних адміністративних установ штатів, з'ясувати особливості публічної служби, охарактеризувати контроль судів над адміністрацією.

Ключові терміни і поняття: виконавча влада, Конгрес, Сенат, адміністрація штатів, публічна служба, квазісудова діяльність, контрольна діяльність судів.

Питання для самопідготовки:

1. Особливості проходження публічної служби у США.
2. Організація роботи Міністерств.
3. Правовий статус правоохоронних органів у США.

4. Контроль держави за місцевим самоврядуванням.

Питання для самоконтролю:

1. Перелічіть джерела адміністративного права США.
2. Перелічіть адміністративні федеральні установи.
3. Які види публічної служби існують у США?
4. Який правовий статус адміністративних установ США?
5. Що передбачає судовий контроль за адміністрацією?

Рекомендовані джерела:

Навчальна і наукова література: 1-18.

ТЕМА 26 ОРГАНІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У КИТАЙСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Китай як держава, для якої характерний авторитарний тип політичного устрою, переслідує інші, опосередковані інституційним середовищем, цілі політико-адміністративних реформ. У порівнянні із західним світом для Китаю першорядне значення має збереження політичної стабільності та контролю партії, а не ефективність системи державного управління, на досягнення якої орієнтований новий державний менеджмент. Цей факт установлює обмеження на адміністративні перетворення, які можуть проходити тільки в рамках сформованої політичної системи у разі збереження значної частки державного втручання.

Студенти повинні з'ясувати поняття та джерела адміністративного права Китайської Народної Республіки, зрозуміти особливості Державної адміністрації Китаю, публічної служби та органів місцевого самоврядування, характеризувати акти суб'єктів адміністрації Китаю та контроль за додержанням законності у державному управлінні Китаю.

Ключові терміни і поняття: адміністративне право, державна адміністрація, публічна служба, місцеве самоврядування, контрольна діяльність.

Питання для самопідготовки:

1. Особливості проходження публічної служби у Китаї.
2. Організація роботи Міністерств.
3. Правовий статус правоохоронних органів у Китайській Народній Республіці.
4. Контроль держави за місцевим самоврядуванням.

Питання для самоконтролю:

1. Коли сформувалося адміністративне право Китайської Народної Республіки?
2. Які особливості державної адміністрації Китаю?
3. У чому полягає сутність державної служби Китаю?
4. Яка система місцевого самоврядування Китаю?
5. Які акти видають суб'єкти публічної адміністрації Китаю?

Рекомендовані джерела:

Навчальна і наукова література: 1-18.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ, РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Мельник Р., Бевзенко Р. Загальне адміністративне право: навчальний посібник. Київ: Ваїте, 2014. 376 с.
2. Галуцько В., Курило В., Короєд С. та ін. Адміністративне право України. Т.1. Загальне адміністративне право. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 272 с. <http://sipl.com.ua/wp-content/uploads/2015/07/>
3. Томкіна О. Принцип добросовісності державної влади: постановка проблеми. Вісник Національної академії правових наук України. № 1 (76). 2014-6. С. 65-72.
4. Галуцько В., Курило В., Короєд С. та ін. Адміністративне право України. Т.1. Загальне адміністративне право. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 272 с.
5. Гриценко І., Мельник Р., Пухтецька А. та ін. Загальне адміністративне право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 566 с.
6. Кармаліта М. Правова доктрина джерело (форма) права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2011. С. 182.
7. Мельник Р. та ін. 100 відповідей на 100 питань по загальному адміністративному праву: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2017. С.85 (на російській мові).
8. Мельник Р., Бевзенко Р. Загальне адміністративне право: навчальний посібник. Київ: Ваїте, 2014. 376 с.
9. Цуркаленко Ю.. Визнання судових рішень джерелами адміністративного права як необхідність забезпечення принципу верховенства права. 2015. №4. С. 297-301. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2015_4_53.
10. Алексєєв В. Структури публічного управління в Україні: громадівські ради. Чернівці: Технодрук, 2014. 76 с. 2. Бакуменко

В. та ін. Особливості публічного управління та адміністрування: навч. посіб. Київ: Ліра–Київ, 2017. 256 с.

11. Бондар О. та ін. Адміністративно-правове регулювання публічного адміністрування в Україні: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2014. 204 с.

12. Георгієвський Ю. Компетенція органів публічної влади: теорія і практика застосування. Київ : Ін–т законодавства Верхов. Ради України, 2016. 48 с.

13. Савчина М. Упровадження децентралізації публічної влади в Україні: національний і міжнародний аспекти : монографія. Ужгород: ТИМРАНИ, 2015. 216 с.

14. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях: навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2017, 196 с.

15. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. В.М. Гаращука, Харків: Право, 2017. 174 с.

16. Адміністративна процедура та адміністративні послуги: Зарубіжний опит і пропозиції для України / Авт.-упоряд. В. П. Тимошук. К.: Факт, 2003. 496 с.

17. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй. 2-ге вид., перероб. та допов. Х.: Право, 2013. 656 с.

18. Адміністративне право. Загальна частина (альбом схем) [текст]: навч. пос. / О.В. Кузьменко, І.Д. Пастух, М.В. Пługатир, М.В. Співак. К.: Центр учбової літератури, 2015. 232 с.

19. Гетманцев Д. Держава як сторона фінансово-правового зобов'язання. Право України. 2010. №8. С.130

20. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. ред. В. Б. Авер'янова. К.: Факт, 2003. 384с.

21. Єдиний державний портал адміністративних послуг. URL: <http://posluga.gov.ua/>

22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>

23. Завдання до практичних занять контрольних робіт з навчальних дисциплін «Адміністративне право» для студентів І курсу заочного факультету № 1 (галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» перший (бакалаврський) рівень) / уклад.: І. В. Бойко, В. М. Гаращук, О. Т. Зиматаїн. – Харків: Нац. юрид. ун-тім. Ярослава Мудрого, 2017. 42 с.

24. Загальне адміністративне право: підручник / [Гриценко І.С., Мельник Р. С., Пухтецька А.А. та інші]; за заг. ред. І. С. Гриценка. К. : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.

25. Зінич Л.В. Державні інспектори з питань інтелектуальної власності як суб'єкти державного нагляду (контролю) у сфері інтелектуальної власності. *Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного та ІТ права: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (Львів, 17-18 травня 2019 р.).* – Львів: Юрид. ф-т Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2019. С.80-84.

26. Кампо В.М. та ін. Становлення нового адміністративного права України: Науково-практичний нарис. Кампо В.М., Нижник Н.Р., Шльоер Б.П., К.: Юридична книга, 2000. 60 с.

27. Кодекс адміністративного судочинства України: Науково-практичний коментар; За ред. С. В. Ківалова, О. І. Харитонової / С. В. Ківалов, О. І. Харитонova, О. М. Пасенюк, М. Р. Аракелян та ін. Харків: Одиссей, 2005. 552 с.

28. Кодекс України про адміністративні правопорушення: науково-практичний коментар / за заг. ред. А.С. Васильєва, О.І. Миколенка. Х.: ТОВ «Одиссей», 2010. 1024 с.

29. Коломoeць Т. Громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права України: пріоритети дослідження та вдосконалення правових засад. Підприємництво, господарство і право. 2012. № 5. С. 3-6

30. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: Монографія. К.: Юрінком Інтер, 2004. 528 с.

31. Косінов С. Контроль за публічною владою як форма юридичної діяльності. Право України. 2013. №12. С.249-252
32. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С. В. Ківалов, І. О. Каргузова, А. Ю. Осадчий. Одеса : Фенікс, 2014. 342 с.
33. Мельник Р.С., Мосьондз С.О. Адміністративне право України (у схемах та коментарях) : навч. посібник / Р.С.Мельник, С.О.Мосьондз; за ред. Р.С.Мельника. К. : Юрінком Інтер, 2015. 344 с.
34. Монаєнко А. Запобіжні заходи фінансово-процесуального примусу. Право України. 2011. № 3. С.228-232
35. Монаєнко А. Місце фінансово-правової відповідальності в системі юридичної відповідальності. Право України. 2011. № 9. С.228-231
36. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Адміністративне право” (галузь знань 08 “Право”, напрям підготовки 081 “Право”, перший (бакалаврський) освітній рівень) для студентів 2 курсу денної форми навчання / уклад.: Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. 101 с.
37. Нашинець-Наумова А. Адміністративні послуги в діяльності вітчизняних корпорацій. Підприємництво, господарство і право. 2012. № 5. С.17-20
38. Основи адміністративного права України : навчально-методичний посібник [Л.Р. Біла-Тіунова, Л.М. Корнута, М.І. Сідор].О: Фенікс, 2015. 122 с.
39. Петровская И. И. Некоторые вопросы правового статуса государственной финансовой инспекции Украины / Ирина Игоревна Петровская // Legea si Viata: Международный научно-практический правовой журнал. Республики Молдова. Aprilie 2014. № 4/3 (268). С. 85-88 URL: http://www.legeasiviata.in.ua/archive/2014/4_3/21.pdf

40. Петровська І.І. Деякі підходи до визначення категорії «фінансовий контроль». Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина : Матеріали щорічної Всеукраїнської науково практичної конференції молодих вчених та аспірантів (16 травня 2014 року). Івано Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2014. С.28-31

41. Петровська І.І. До питання реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна 2020 у сфері публічного контролю». Науково інформаційний вісник Івано Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія Право. Івано Франківськ: Редакційно видавничий відділ Івано Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2016. Вип. 2 (14). С. 84-89

42. Петровська І.І. Загальна характеристика концепції розвитку системи управління державними фінансами. Матеріали міжнародної науково практичної конференції «Актуальні питання правової теорії та юридичної практики» (11-12 жовтня 2013 року). Ужгород. С. 152-153.

43. Петровська І.І. Окремі питання здійснення фінансового моніторингу в Україні. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України [текст] : Збірник наукових статей. Випуск 39. Івано Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2015. С.21-32

44. Петровська І.І. Окремі питання здійснення фінансового моніторингу в Україні. Гуманітарний та інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих учених: матеріали І Міжнародної науково практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Гуманітарний та інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих учених», м. Одеса, 24 квітня 2015 року. У 3 частинах. Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2015. Частина І. С.126-128

45. Петровська І.І. Окремі питання нормативно правового регулювання контрольно фінансової діяльності в Україні. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України [текст] : Збірник наукових статей. Випуск 32. Івано Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 58-64 URL: http://lib.pu.if.ua/files/zbirnyky/zb32_2013.pdf

46. Петровська І.І. Окремі питання правового статусу державної фінансової інспекції України. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Випуск 31. Івано Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2013. С. 105-113

47. Петровська І.І. Окремі питання теоретико правового регулювання бюджетного контролю // Ірина Ігорівна Петровська // Матеріали міжнародної науково практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку держави і права» (18-19 жовтня 2013 року). Львів. С. 71-73

48. Петровська І.І. Правові засади здійснення податкового контролю в Україні. «Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України»: Матеріали міжнародної науково практичної конференції, м. Львів, 31 січня-01 лютого 2014 р. Львів: У 2 частинах. Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2014. Частина II. 136 с. С. 55-57

49. Петровська І.І. Правові засади здійснення фінансового моніторингу: вітчизняні та міжнародні стандарти. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. Том 1. 2013. С. 138-140

50. Петровська І.І. Фінансовий контроль в системі заходів запобігання та протидії корупції в Україні: загальна характеристика. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України [текст] : Збірник наукових статей. Випуск 34. Івано Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2014. С. 61-71

51. Петровська І.І. Фінансове право: навч.мет. пос. Івано-Франківськ: ННЮІ, 2017. 149 с.

Нормативно-правові акти

52. Конституція України. Відомості Верховної Ради. 1996. № 30. Ст. 141. URL:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80>

53. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

54. Кодекс адміністративного судочинства України від 6.07.2005 (КАСУ). К.: ПАЛИВОДА А.В., 2017. 236.; URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

55. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> ;
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>

56. Кодекс цивільного захисту від 2.10.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>

57. Концепція державної житлової політики від 30.06.1995: Верховна Рада України № 254к/95-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/95-%D0%B2%D1%80>

58. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495_17

59. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон від 19.11.1992. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

60. Повітряний кодекс України від 19.05.2011. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>

61. Податковий кодекс від 2.12.2010 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

62. Положення про адміністративні комісії Української РСР: Затверджене Указом Президії Верховної Ради УРСР від 9 березня 1988 р. // ВВР. - 1988. - № 12. - Ст. 318.

63. Положення про Державне агентство з питань електронного урядування України : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 492 URL:<http://e.gov.ua/polojennya>

64. Положення про Державний комітет телебачення і радіомовлення України, затверджене Постановою КМУ від 13.08.2014 № 341 URL:http://comin.kmu.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=114348&cat_id=32820

65. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: затверджено Указом Президента України від 13.04.2011 № 466/2011. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/466/2011>

66. Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: затверджено Указом Президента України від 31.05.2011 № 634/2011 . URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/634/2011>

67. Положення про Міністерство фінансів України: затверджено Указом Президента України від 08.04.2011 № 446/2011 . URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>

68. Постанова Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України від 11 квітня 2006 р. Вісник Верховного Суду України. 2006. № 9. С. 14-15.

69. Правила державної реєстрації та обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів та мотоколясок: Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1998 р. № 1388 ОВУ. 1998. № 36. Ст. 967.

70. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 р. в редакції від 23 лютого 2006 р. // ВВР. – 2006. – № 32. - Ст. 273.

71. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон від 05.07.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

72. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 1 грудня 1994 р. ВВР. 1994. № 52. Ст. 455.

73. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI зі змінами / Верховна Рада України . URL : URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>

74. Про альтернативну (невійськову) службу: Закон України від 12.12.1991 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1975-12>

75. Про Антимонопольний комітет України : Закон України від 26.11.1993. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>

76. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2012 . URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>

77. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей : Закон України від 21.09.1999. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>

78. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. ВВР. 2006. № 30. Ст. 260.

79. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>

80. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України : Закон від 07.03.2002 № 3099-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3099-14>

81. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2013. № 1. ст.1

82. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001.
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>

83. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України Верховна Рада України: Закон від 23.03.2000.

84. Про державний кордон України: Закон України від 4.11.1991. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>

85. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів : Закон України від 23.09.1997.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80>

86. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 .
URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/889_19

87. Про державну таємницю : Закон від 21.01.1994 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>

88. Про Державну фіскальну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України, Положення від 21.05.2014 № 236.
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>

89. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

90. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 1.07.2010. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>

91. Про деякі питання перегляду постанов судів у справах про адміністративні правопорушення: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 5 грудня 2003 р. № 10. Вісник Верховного Суду України. 2004. № 1.

92. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5.02.2015. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>

93. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 6 вересня 2005 р. // ВВР. – 2005. – № 48. – Ст. 483.

94. Про закордонних українців: Закон України від 4.03.2004. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1582-15>

95. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII . URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

96. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від від 14.10.2014. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1702_18

97. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>

98. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон від 11.09.2003. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>

99. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. № 9. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2004. № 11. С. 20.

100. Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, знищення паспорта громадянина України для виїзду за кордон, його тимчасового затримання та вилучення: Постанова КМУ від 07.05.2014 № 152 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/152-2014-%D0%BF>

101. Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненням громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах

масової інформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 348. ОВУ. 1997. № 16. Ст. 86 89.

102. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення : Наказ Мін'юсту України від 19.12.2011 № 3539/5 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1465-11>

103. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>

104. Про затвердження Інструкції з оформлення працівниками Державтоінспекції МВС матеріалів про адміністративні порушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху : Наказ МВС України від 26.02.2009 № 77 . URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0374-09>

105. Про затвердження Критеріїв ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення : Наказ Міністерства фінансів України від 08.07.2016 № 584. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z104716>

106. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576 (зі змінами).

107. Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади» : Наказ МЮ України від 16.10.2014 № 1704/5. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1280-14>

108. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF>

109. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України : Постанова КМУ від 28.10.2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF>

110. Про затвердження Положення про Міністерство інфраструктури України: Постанова Кабінет Міністрів України від 30 червня 2015 р. № 460 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/460-2015-%D0%BF>

111. Про затвердження Положення про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 квітня 2014 р. N 197 URL: <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2015/10/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%96%D0%B7-%D0%B7%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B8.pdf>

112. Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України: Постанова КМУ від 15 лютого 2012 р. № 150. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/150-2012-%D0%BF>

113. Про затвердження Правил митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються громадянами через митний кордон України : Наказ Держмитслужби України, Правила, Форма від 17.11.2005 № 1118 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1428-05>

114. Про затвердження Статуту залізниць України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.1998 № 457. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF>

115. Про заходи щодо реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»: Постанова Кабінету Міністрів України від 31

травня 2006 р № 784 // ОВУ. - 2006. - № 22. - Ст. 1655. - 14 червня.

116. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від від 27.02.2014. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/794_18

117. Про кредитні спілки : Закон України від 20.12.2001 . URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2908-14>

118. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1 червня 2000 р. ВВР. - 2000. № 36. Ст. 299

119. Про Митний тариф України : Закон України від 19.09.2013. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/584-18>

120. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

121. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9.04.1999. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

122. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.2009. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

123. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/876_18

124. Про національну поліцію: Закон України від 02.07.2015. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/580_19

125. Про Національну систему конфіденційного зв'язку : Закон України від 10.01.2002. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2919-14>

126. Про оборону України: Закон України від 6.12.1991. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>

127. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України,, Схема від 10.09.2014 № 442. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>

128. Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1682_18

129. Про пожежну безпеку: Закон України від 17 грудня 1993 р. ВВР. 1994. № 5. Ст. 21.

130. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. ВВР. 2001. № 23. Ст. 118.

131. Про Положення про Міністерство закордонних справ України : Указ Президента України від 06.04.2011 № 381/2011 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/381/2011>

132. Про Положення про Міністерство оборони України та Положення про Генеральний штаб Збройних Сил України : Указ Президента України від 06.04.2011. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/406/2011/page2>

133. Про попередження насильства в сім'ї : Закон від 15.11.2001. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>

134. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон від 21.01.1994. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3857-12>

135. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 р. ВВР. 1995. №1. Ст.1.

136. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон від 22.09.2011. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>

137. Про природні монополії: Закон України від 20.04.2000. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1682-14>

138. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/389-19>

139. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>

140. Про Раду Національної безпеки та оборони: Закон України від 05.03.1998. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80>

141. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня 1997 р. ВВР. 1997. № 40. Ст. 260.

142. Про Рахункову палату України : Закон України від 2.07.2015. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 36, ст.360. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/576-19>

143. Про Стратегію сталого розвитку «Україна 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 . URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

144. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон від 22.06.2000. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>

145. Реєстри. URL: <http://ddr.minjust.gov.ua/uk/851b05c1887dbfddd50e9e38c2b93689/registry/>

146. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням акціонерного товариства «Всеукраїнський Акціонерний Банк» щодо офіційного тлумачення положень пункту 22 частини першої статті 92 Конституції України, частин першої, третьої статті 2, частини першої статті 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про відповідальність юридичних осіб) від 30 травня 2001 р. № 7-рп/2001. Вісник Конституційного Суду України. 2001. № 3. С.11–17.

147. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 39 Конституції України про завчасне сповіщення органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування про проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій (справа щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання) 19 квітня 2001

р. № 4-рп/2004. Справа № 1-30/2001 // Вісник Конституційного Суду України. 2001 № 2. С. 25-27.

148. Сайт МВС. URL: <http://mvs.gov.ua/ua/>

149. Стандарт державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів, державного і комунального майна 4. Документування результатів та оформлення матеріалів контрольних заходів, порядок їх опрацювання і використання: Затверджений наказом Голов КРУ України від 9 серпня 2002 р. № 168. ОВУ. 2002. № 38. Ст. 1803.

150. Стандарт державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів, державного і комунального майна - 4. Документування результатів та оформлення матеріалів контрольних заходів, порядок їх опрацювання і використання: Затверджений наказом Голов КРУ України від 9 серпня 2002 р. № 168. ОВУ. 2002. № 38. Ст. 1803.